

Riktlinje

Uppdaterad 2024-03-07

Våld

I nära relation

Fastställt av: Lärande- och arbetsnämnden

Fastställt datum: 2024-04-02

Dokumentet gäller till och med: tills vidare

Dokumentet gäller för: Socialtjänsten

Dokumentansvarig: Förvaltningschef

Diarienummer: 2024:41

Vision och budget med strategisk plan Vision: "Forshaga kommun 2040 – varmt välkommen!"

Här känner sig alla välkomna, trygga och inkluderade. Genom att vara öppna och visa tillit till varandra gör vi alla delaktiga. Våra olikheter är vår styrka. Vi ser möjligheter och utvecklas tillsammans. Gemensamt bygger vi ett hållbart och tryggt samhälle där ingen lämnas utanför." Kommunfullmäktiges budget med strategisk plan är kommunens viktigaste övergripande styrdokument. I budgeten återfinns också vår vision, det önskvärda framtida tillståndet för kommunen och kvalitets- och styrmodellen som övergripande beskriver hur den kommunala verksamheten ska styras, följas upp och utvärderas. Strategisk plan innehåller kommunens övergripande mål och värdegrund.

Plan anger inriktning och konkreta mål i en fråga av större vikt. Den är vägledande för beslut och styrning. Planen tar inte ställning till utförande eller metod. Har en begränsad giltighetstid och ska följas upp. Exempel på plan kan vara Bostadsförsörjningsplan. Beslutas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller nämnd.

Policy är ett kortfattat dokument på en övergripande nivå om specifika, strategiskt viktiga områden. Den är vägledande för beslut och styrning. Policy tar inte ställning till utförande eller metod. En policy är vanligtvis långvarig, och gäller tills vidare. En policy bör konkretiseras i andra styrdokument, oftast i riktlinjer. Exempel på policy kan vara Upphandlingspolicy och Kommunikationspolicy. Beslutas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller nämnd.

Handlingsplan är en sammanställning av aktiviteter som tillsammans ska leda till att uppnå mål. Den visar konkret vad som ska göras inom ett visst område, vem/vilka som ansvarar för uppgiften, ekonomiska konsekvenser samt när det ska vara klart alternativt när det ska följas upp. Omsätter ofta inriktningen i planen till konkreta åtgärder. Exempel på handlingsplan kan vara Handlingsplan för nybyggnation av flerfamiljshus på Åsmyren. Beslutas av kommunchef, förvaltningschef eller ledningsgruppen.

Riktlinje är den mest konkreta formen av styrdokument. Ett dokument som innehåller en anvisning eller rekommendation för hur exempelvis en policy ska uppnås. Riktlinjer avser främst frågor rörande ren verkställighet. Riktlinjer kan betraktas som en slags handbok som ska ange ramarna för vårt handlingsutrymme i en viss fråga. Gäller tillsvidare vilket innebär att gamla riktlinjer måste upphävas när de blir inaktuella. Exempel på riktlinjer kan vara Riktlinjer för användande av sociala medier. Beslutas av kommunchef, förvaltningschef eller ledningsgruppen.

Innehållsförteckning

Inledning	3
Förkortningar	3
Allmänna förutsättningar	3
Syfte	3
Definitioner och begrepp	3
Kompetens	3
Samverkan	3
Extern samverkan	4
Samordnad individuell plan (SIP)	4
Kommunövergripande samverkan	4
Kommunövergripande socialtjänstsamverkan	4
Samverkan inom IFO	4
Nämndens ansvar för god kvalitet oavsett utförare	5
Förebyggande arbete	5
Handläggning och genomförande	6
Insatser	6
Insatser och åtgärder utan biståndsbeslut	6
Information och råd	6
Föräldrautbildningar	6
Hjälp att ordna stadigvarande boende	6
Förmedling av/hjälp vid kontakt med frivilligorganisationer och andra aktörer, och hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården och andra myndigheter, tex till exempel Polisen och Skatteverket	7
Insatser som kräver biståndsbeslut	7
Stödjande eller behandlande samtal	7
Tillfälligt boende och skyddat boende	7
Placeringar av barn	8
Ekonomiskt bistånd	8

Inledning

Förkortningar

HSLF-FS	Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.
LopBs	Lag om placering av barn i skyddat boende
LVU	Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
SoL	Socialtjänstlag (2001:453)
SOSFS	Socialstyrelsens författningssamling

Allmänna förutsättningar

Nämndens ansvar för brottsoffer, vuxna och barn som utsätts för våld i nära relationer, barn i skyddat boende och våldsutövare regleras SoL.

I HSLF-FS 2022:39, SOSFS 2014:6 och SOSFS 2012:11 finns ytterligare föreskrifter och allmänna råd.

Syfte

Riktlinjen ska tillsammans med lagar, föreskrifter, riktlinjer, avtal samt vägledande domar vara en vägvisare och ett stöd i nämndens arbete mot våld i nära relationer.

Definitioner och begrepp

Nämnden utgår från Socialstyrelsens definitioner av våld, närstående och våld i nära relationer om inget annat anges i riktlinjen. Som stöd i arbetet används Socialstyrelsens handböcker och utbildningsmaterial.

Kompetens

Handläggare och personer som utför insatser inom socialtjänsten i Forshaga kommun har grundläggande kunskap om våld och andra övergrepp av eller emot närstående. Det finns personal med särskild kompetens, bland annat att samtala med barn om våld.

Handläggare och personal som utför insatser använder Socialstyrelsens handböcker och utbildningsmaterial vid behov. Verksamheten utgår från bästa tillgängliga kunskap och använder evidensbaserade metoder exempelvis FREDA och iRISK i arbetet.

Samverkan

Samverkan definieras som "övergripande gemensamt handlande på organisatoriskt plan för ett visst syfte".

Chefer och arbetsledning identifierar behovet av, skapar och följer upp förutsättningar för samverkan. Handläggare och utförare samverkar med

och kring individer inom dessa förutsättningar. Skyldigheten att samverka gäller endast för sådana uppgifter för vilka det inte föreligger sekretess eller tystnadsplikt.

Extern samverkan

Länsstyrelsens uppdrag är att samordna och utveckla länets våldsförebyggande arbete. Länsstyrelsens handbok "Våld i nära relationer - handbok för regional samverkan i Värmland" beskriver olika myndigheters, såsom socialtjänsten, hälso- och sjukvården, polisen med fleras arbete med våld i nära relationer och [PS1]vägleder i samverkan mellan myndigheterna.

Skolan samt övriga aktörer som kommer i kontakt med familjer, barn och unga är anmälnings- och uppgiftsskyldiga och bidrar med kompetens och upplysningar. När barn placeras samverkar socialtjänsten med skolan enligt regional samverkansrutin för placerade barn.

Samordnad individuell plan (SIP)

När den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska det tas initiativ till att upprätta en individuell plan. En SIP kan vara aktuell när det gäller att samordna/samplanera insatser. I arbetet med våldsutsatta tar vi särskild hänsyn vid kontakter.

Kommunövergripande samverkan

Fler kommunala verksamheter än socialtjänsten har ansvar för att arbeta mot våld i nära relationer. Det är kommunstyrelsen som ansvarar för att samordna kommunens arbete.

Kommunövergripande socialtjänstsamverkan

Kommunens ansvar över socialtjänsten är fördelat över flera nämnder och förvaltningar. Lärande och arbetsnämnden ansvarar för individ och familjeomsorgen. Vård och omsorgsnämnden ansvarar för äldre- och funktionshinderomsorgen. Våld kan förekomma i alla nära relationer oavsett ålder och samverkan kan vara ett medel.

Samverkan inom IFO

Inom IFO är ansvaret för olika uppgifter fördelade på olika funktioner och olika funktioner behöver samverka i vissa avseenden. Handläggare behöver göra samlade bedömningar, samordna utredningar och insatser. Samverkan behöver också ske i ärenden kring vårdnad, boende och umgänge.

Barns situation och behov av stödinsatser utreds särskilt.

Nämndens ansvar för god kvalitet oavsett utförare

När utförandet överlämnas till annan part beskrivs tydligt vad som förväntas i avtal eller uppdrag. Hur väl förväntningarna uppnås följs upp och dokumenteras:

- Överlämnad verksamhet regleras genom samverkansavtal. Arbetet följs upp av vår representant i styrgruppen.
- Handläggare och utförare följer upp och utvärderar på individnivå utifrån respektive uppdrag.

Förebyggande arbete

Nämndens förebyggande arbete sker på flera nivåer.

Strukturinriktade insatser

Socialtjänsten informerar om sitt arbete mot våld i nära relationer och sin verksamhet. Information ges på olika sätt, i olika kanaler och är tillgängligt för samtliga medborgare.

Nämnden verkar för ett långsiktigt strukturellt förebyggande arbete och deltar aktivt i samhällsplaneringen samt i det brottsförebyggande arbetet.

Allmänt inriktade insatser

Ges som en service utan föregående biståndsprövning. Det är en kortvarig insats som är lika för alla och rör rådgivning, utbildning eller information. Personer som deltar i dessa aktiviteter är i stort sett anonyma. Vid behov av personligt anpassat stöd ska den enskilde ansöka om stöd hos myndighetens handläggare.

Tidig upptäckt och tidiga insatser

I arbetet mot våld i nära relationer är det viktigt att agera snabbt. Personal arbetar aktivt för att identifiera våldsutsatthet. Samverkan är en nyckelfaktor för tidig upptäckt, se separat kapitel.

Ärenden handläggs skyndsamt och rätt insats ges på rätt sätt, i rätt tid.

Helhetssyn

I arbetet mot våld i nära relationer uppmärksammas andra behov exempelvis relaterade till föräldraskap, till följd av missbruk eller funktionsnedsättning som rör den enskildes situation. Den enskilde informeras om andra stödinsatser eller hänvisas till andra verksamheter.

Handläggning och genomförande

Vad den enskilde vill uppnå ska vara vägledande vid frivilligt arbete och den enskilde och personal ska tillsammans sätta realistiska, mätbara och uppnåbara mål. Den enskildes kunskaper, resurser och erfarenheter för att tillgodose behov av säkerhet och trygghet ska särskilt dokumenteras.

I arbetet används evidensbaserade metoder. Personalens samtal med den enskilde ska genomsyras av MI-andan och i kartläggningar av hans eller hennes behov ska lämpliga systematiska bedömningsmetoder användas.

Beslut om bistånd ska föregås av en utredning som belyser den enskildes problematik, skyddsbehov, hans eller hennes situation, tidigare erfarenheter, egna resurser samt tidigare eller pågående stöd.

Handläggningen av ärenden ska ske tillsammans med den enskilde och i samverkan med hans eller hennes nätverk om han eller hon samtycker till det.

När barn berörs ska barnets situation utredas och följas upp med stöd av barnets behov i centrum (BBIC). Det gäller särskilt när barnet blir medföljande vid tillfälligt boende eller placeras i skyddat boende.

Valet av insats ska utgå från den enskildes problematik, situation samt motivation och insatsens lämplighet. Det ska upprättas en planering och sättas mål för arbetet på kort och lång sikt. Beslutet om bistånd tidsbegränsas utifrån bedömningen av behovets varaktighet. Beslutade insatser följs upp och utvärderas i god tid inför att ett bistånd löper ut. Personal som utför insatser följer upp och utvärderar att insatsen som ges är av god kvalitet.

Insatser

Insatser och åtgärder utan biståndsbeslut

Information och råd

Information och råd ges av samtlig personal till de individer som kommer i kontakt med vår verksamhet, exempelvis som en del i ett utredande samtal. Information och råd ges även till verksamhet/uppdragstagare som verkställer socialtjänstens beslut.

Föräldrautbildningar

Undervisningar som främjar ett gott föräldraskap. Utbildningarna ges löpande under året och anpassas för särskilda målgrupper.

Hjälp att ordna stadigvarande boende

Den våldsutsatta kan behöva stöd att ordna nytt stadigvarande boende beroende på situationen. Det kan även gälla våldsutövaren. Det kan vara

boende i hemkommunen eller i en annan kommun, beroende på hur den individuella situationen ser ut. Därför är det värdefullt att socialnämnden har upparbetade kontakter och samverkar med både kommunala och privata hyresvärdar, såväl i den egna kommunen som i andra. Det kan också handla om att verka för att våldsutövaren erbjuds en ny bostad så att den våldsutsatta kan bo kvar i sitt hem.

En våldsutsatt person kan behöva få information om möjligheten att ansöka om insatser i en annan kommun om hon eller han behöver flytta på grund av våldet.

Förmedling av/hjälp vid kontakt med frivilligorganisationer och andra aktörer, och hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården och andra myndigheter, till exempel Polisen och Skatteverket.

Under utredningstiden kan det bli aktuellt att hjälpa personen med att ansöka om skyddade personuppgifter, göra ändringar avseende folkbokföring och civilstånd, göra en skriftlig polisanmälan. Det kan också bli aktuella att lämna en orosanmälan eller skriva remiss till andra instanser, exempelvis hälso- och sjukvården. Detta görs av handläggare under handläggning eller av personal som utför insatser inom ramen för pågående insats.

Insatser som kräver biståndsbeslut

Stödjande eller behandlande samtal

Det behandlande samtalet ska förändra eller öka den enskildes förståelse om sin situation med syftet att åstadkomma en förändring av tillstånd, beteende eller vanor. Stödjande samtal innebär att den enskilde ska hitta egna strategier för att lösa problem. Båda typerna av samtal utgår från teoribaserade metoder.

Insatserna ges i form av ett antal samtal och följs upp i god tid inför att de tar slut. Metoden eller teorin ska anges i beslutet och i uppdraget.

Tillfälligt boende och skyddat boende

Tillfälligt boende kan vara hotellrum eller vandrarhem. Det kan röra sig om en tillfällig lägenhet med hög grad av självständighet. Det kan också finnas ett skyddsbehov som kräver personal på plats dygnet runt för trygghet och bearbetning av situationen i så kallat skyddat boende. Finns det medföljande barn ska deras situation utredas (se handläggning).

Om den våldsutsatta behöver stöd och hjälp i ett skyddat boende, bör boendet ha tillräcklig bemanning och tillräckliga skyddsanordningar för att kunna erbjuda skydd mot hot, våld och andra övergrepp. Finns det medföljande barn ska deras situation utredas och ges ett beslut om insatsen, placering (se handläggning).

De flesta skyddade boenden kan idag inte ta emot personer som vill ta med sig husdjur. Det finns ideella föreningar som kan förmedla en jourplats åt djuret under tiden personen har behov av skyddat boende.

Skydd för våldsutsatt kan även vara att våldsutövaren byter bostad.

Placeringar av barn

Barn kan utifrån sitt stöd- och skyddsbehov behöva placeras enligt SoL eller LVU. Begränsningar av umgängesrätt, hemlighållande av vistelseort eller ansökan om skyddad folkbokföring bereds av socialsekreterare men fattas av nämndens politiker.

Ekonomiskt bistånd

Socialnämnden bör ha beredskap att kunna handlägga ett ärende om ekonomiskt bistånd som gäller en våldsutsatt och är akut. Av SOSFS 2013:1 framgår det när våld eller andra övergrepp av eller mot närstående särskilt bör beaktas i bedömningen av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd.

Eftersom ekonomiärenden oftast handläggs i samma akt för enskilda som delar hushållsgemenskap, bör även delade akter upprättas. Socialstyrelsens "Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten" ger ytterligare vägledning.